

مجموعه آموزشی سگو

منطق

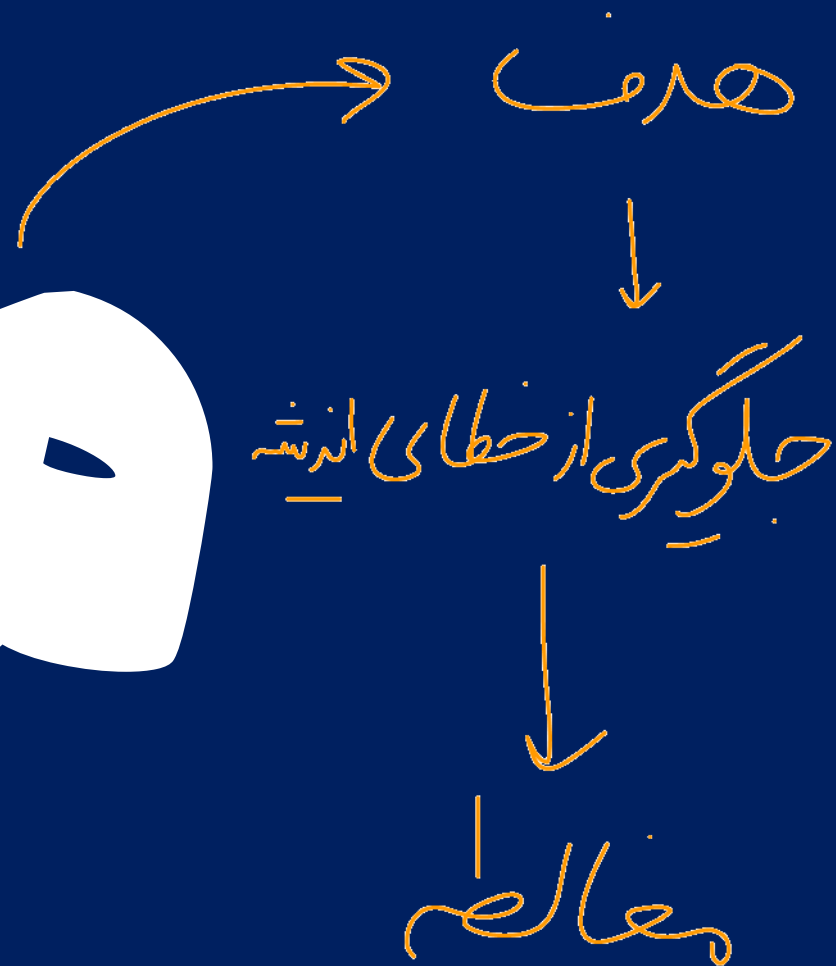

 Javanshir__ali

 Javanshir_ali

درس اول

منطق

← عہدی / غیر عہدی

مغناطہ

تشبیہات:

- مغالطہ ← بیماری ← برحذر / دوری کنیم
- منطق ← پزشکی ← پیشگیری / درمان
- آموختن منطق ← آموختن دو چرخہ سواری ← کلا بردی / عملی
- منطق ← سیستم کنترلی خودرو ← در برابر موانع هشدار
- منطق ← شاقول بنایی ← کم بایست حرکت نمی شود
- لے ایجاد بنای فکری مستحکم

هدف $\neq$ تاکه

خاکبیری از
مضامین

آموزشی تسبیح در دست اندیشیدن

تاکید منطق

ذهن انسان به صورت طبیعی بر اساس قواعدی منطقی اندیشد!

① لازم به دانستن ناآرهای قواعد منطقی نیست — بلکه آن‌ها را به کار می‌بریم

چرا منطق می خوانیم؟

- ① ذهن انسان همواره «معرض لغزشی
- ② معمولاً تعریف اصطلاحات خاص و استدلال‌های بی‌بصره
- ③ سریع‌تر و (میتواند) خطاهای ذهن را شناسایی کنیم

حیطه کاربرد منطق

① در تصمیم گیری ها و ادایاال خود به منطقی نیازمندیم

سراسر زندگی ← معاشرت فرهم هاست

رسانه ← آگهی تجاری

دو بخش اصلی منطق

تفکر:

تعریف

حسی؟

لے لیتو

استدلال

عقلی؟

لے لیتو

تصور ← هر آنچه در ذهن قابل تجسم است

آگاهی

عالم
دانیایی

تصدیق

جمله

خبری

کامل

دیروز لباسی خریدم

لباسی که دیروز خریدم

مُعال (اسنادی)

انشائی

ام / انی / دعا / سوال
موجب

سوال:

از میان موارد زیر تصور و تصدیق را مشخص کنید :

سیمرغ سیمرغ پرنده‌ای افسانه‌ای است. دانا توانا بود هر که دانا بود.

(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
تصدیق	تصور	تصدیق	تصور

سوال:

■ مشخص کنید که کدام یک از موارد زیر تعریف و کدام یک استدلال هستند :

■ چون قاشق چوبی گرما را منتقل نمی کند، غذا را با آن هم بزنی دستت نمی سوزد. (استدلال)

■ منطق علمی است که از خطای ذهن جلوگیری می کند. (تعریف)

■ معلم ما در کلاس است پس در خانه اش نیست. (استدلال)

■ ترابری یعنی حمل و نقل کالا یا مسافر از جایی به جای دیگر. (تعریف)

سوال:

۱- جملاتی که با «چیست» پایان می‌پذیرند و جملاتی که با «چرا» آغاز می‌شوند با کدام حرف استرلاب؟

سوال:

۲- از میان موارد زیر تصورها و تصدیقها را مشخص کنید:

منطق معیار تفکر است، منطق، تصدیق بخشی از علم است، کوه سهند،

ارتفاعات کوه سهند، کوه سهند مرتفع است.

تصدیق

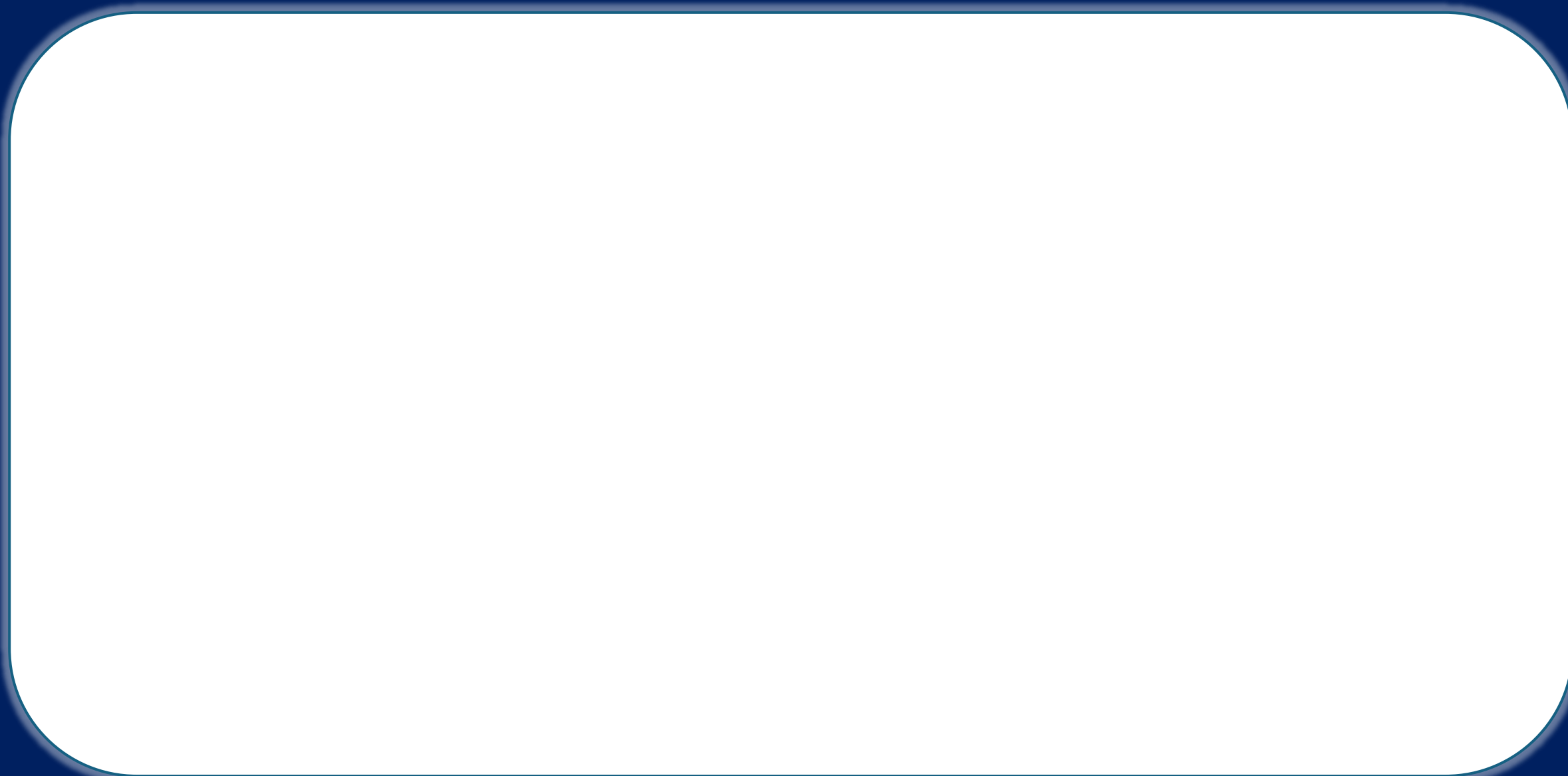
تصدیق

تصور

سوال:

۳- اگر ذهن انسان به طور طبیعی بر اساس قواعدی می اندیشد، چه نیازی به خواندن منطق داریم و چرا به صرف خواندن کتاب های منطق از خطای ذهن مصون نمی مانیم؟

سرریج تر و دقیق تر
به کاربردی

درس دوم

برای بیان و انتقال
افکار خود به دیگران از

الفاظ

استفاده می کنیم

اسم
مفعول
حرف

اشتراک لفظ

مغالطہ اشتراک لفظ

نوشتار ✓ خواہش ✓ معنی X

اسم ← شیر / شیریں / پروانہ /

فعل ← گشت / حالہ جستجو / تہ /

راد / تحویل / فریاد / عدل

حرف ← با → بہریدہ / تا ← احازہ ← مکان

← زمان

سوال:

۱- زیر الفاظ مشترک خط بکشید و معانی مختلف آنها را بیان کنید :

■ امشب صدای تیشه از بیستون نیامد
شاید به خواب شیرین فرهاد رفته باشد

اف، سحر

■ علی (کاری) است. (کاری) غذا را خوشمزه می کند؛ پس علی غذا را خوشمزه می کند.

سِرِّ مَلاشِ جَکَا کَ اِدوے

سوال:

۲- معنای واژه‌های زیر را مشخص کنید :

- شما نمی‌توانید وارد بخش مراقبت‌های ویژه بشوید. اجازه نداری نمی‌توانی :
- چون رانندگی بلد نیستی، نمی‌توانی ماشین را داخل پارکینگ بیاوری. مهارت نداری نمی‌توانی :
- پیر شده‌ای و دیگر نمی‌توانی این سنگ را بلند کنی. توان بدنی نمی‌توانی :

نگارشی کلمات

املا درست ← نوشتار ✗ تلفظ ✓
صواب / صیات / اساسی / آج / حار
ثواب / حیاط / اثاث / حاج / حار

حرکت گذاری ۱/۱ ← نوشتار ✓ تلفظ ✗ گیل / کشتی

احمد برای خرید لوازم خانگی، از قسم به شهر ماکو

علائم سجاوندی (، ؛ ، ! ؟) خانه های ساخته شده، توسط شهرداری، حراب شده

سوال:

استاد آمد
استاد آمر؟

از کسی خوشتر می آید؟
آره، تو؟
آره تو

با تغییر علائم سجاوندی، معانی مختلف جملات زیر را مشخص کنید :

■ به نظر، علی، احمدی دانشجوی خوبی است.

.....

■ یک کنفرانس علمی در مورد حفاری چاه های نفت، در شهر بوشهر، برگزار می شود.

.....

■ معنای کلمات زیر را بنویسید :

ارز : .. یول ..

عرض : .. طول ..

مُلک : .. بسززمین ..

مَلک : .. سرشت ..

ارض : .. زمینی ..

مَلک : .. سیاحتان / اینی ..

توسل به معنای ظاهری

مطابق ← معنای اصلی و کامل

تضمنی ← بخشی از معنا (اجزاء سازنده)

التزامی ← وسایل / معنای در / کنایه

دلالت ها

کالبدی

سوال:

التزامی

نوع دلالت لفظ بر معنا را در عبارات زیر تعیین کنید:

→ علی شیر است
علی مثل شیر است

↓
مطابقی

(لِضْمَنِ)

(.التَّزَامِ)

(مطابقی.)

(لِضْمَنِ)

■ تند ورق نزن، کتابم را پاره کردی!

■ فلانی شیر است. ← بخشی از کتاب (برگه‌ها)

■ کتابم را گم کردم.

■ ماشینم خراب شد.

دندان روی جگر بزار / زیر پام علف سبز نشه / پیرم کردید / دست به عصا

کشم را واکسی زدم تصنی صندلی را جابه جایی مطابق

گاومان زایید النزای صندلی شکسته است تصنی

عینکم شکست تصنی شهر از آلودگی هوا بیمار شده النزای

لباس عید عروسم مطابق قبل از غذا دست های را بشوی تصنی

ابهام در مرجع ضمیر

② شخصی ① ضمیر

علی پدرش را دید و لباسش را تکمیل کرد
سارا دوستش را صدا کرد و کتابش را به او داد
او گفت این صندلی من است

سوال:

دو پهلو بودن عبارت‌های زیر را توضیح دهید :

■ فرمانروای ظالمی یکی از مبارزان را دستگیر کرد و با او شرط کرد در صورتی که به فلان شخصیت در ملأ عام دشنام دهد، او را آزاد خواهد کرد. مبارز در برابر مردم گفت : ای مردم فرمانروا از من خواسته است که فلان شخصیت را لعنت کنم، پس لعنت خدا بر او باد!

.....

■ سارا کتاب‌های احمد را به برادرش داد.

.....

فعالیت تکمیلی

۱ - در عبارات زیر امکان پدید آمدن چه برداشت‌های متفاوتی وجود دارد؟ توضیح دهید.

الف) خانم پزشکی دیروز به عیادت بیماران آمد. اشتراک لفظ

ب) او گفت که این کتاب من است. ابهام در مرجع ضمیر

ج) پسر با دیدن پدر خود، گرد و خاک لباسش را تکاند. ابهام در مرجع ضمیر

د) چون از رگشتی همه چیز از تو گشت. اشتراک لفظ

ه) سعید همسایه اش را تکریم می‌کند. او فرد متدینی است. ابهام در مرجع ضمیر

و) عفو، لازم نیست، اعدامش کنید. نگارنده کلکات

فعالیت تکمیلی

۲ - نوع دلالت الفاظ زیر را از میان مطابقه، تضمّن و التزام، مشخص کنید :

- الف) او حاتم بخشی می کند. التزامی
- ب) دزد ماشینم را برد. مطابقی / تضمّنی
- ج) کفشم را واکس زدم. تضمّنی
- د) خانه خرابم کردی. التزامی

فعالیت تکمیلی

۳ - نوع مغالطات زیر را تعیین کنید :

الف) چرا تمرین‌ها را حل نمی‌کنی و نشسته‌ای کتاب داستان می‌خوانی؟ چون دیرمان

گفت بروید مطالعه کنید؛ نگفت بروید تمرین حل کنید! توسل به معنای ظاهری

ب) سلمانی با تیغ دور سر فردی را اصلاح می‌کرد که ناگهان تیغ پوست وی را برید. فرد

اعتراض کرد که سرم را بریدی. سلمانی گفت : سر بریده که حرف نمی‌زند! توسل به معنای ظاهری

۵ - نشان دهید چگونه با تغییر حرکات کلمات زیر معنای آنها تغییر می‌کند :

کُشت، شُکر، سُم، سحر، نشسته.

فارس و ساسان

تعریف

جزئی: مصداق مشخص

→ اسم خاص

→ این / آن

→ مجموعه های مشخص

→ خود لفظ

مصداق
نمونه خارجی

کلی: مصداق مشخص ندارند (قابلیت فرض مصداق متعدد)

- ① الان مصداق متعدد خارجی دارند → انسان / درخت / کرب و ...
- ② خیالی (بدون مصداق خارجی) → دیو / شیخ / کوه طلوع...

(۳) الان ۱) صدق خارجی اما قابلیت بیشتر شدن ← لقبها

سوال:

مفاهیم جزئی و کلی را مشخص کنید :

خداوند	الله	حضرت علی (ع)	مولود کعبه	درخت	درخت سرو
(کلی..)	(جزئی..)	(جزئی..)	(کلی..)	(کلی..)	(کلی..)
کتاب	این کتاب	پسر	آن پسر	پسر احمد	مریخ
(کلی..)	(جزئی..)	(کلی..)	(جزئی..)	(کلی..)	(جزئی..)
مشهد (به معنای محل شهادت)	مشهد (نام شهری در استان خراسان رضوی)				
(کلی..)	(جزئی..)				

نسبت های چهارگانه

تصویری

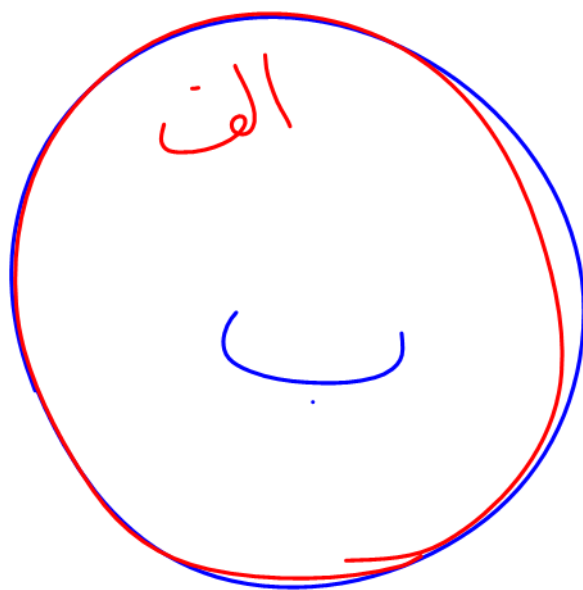
تساوی

۲ هر

الف ب

انسان / حیوان ناطق
مثبت / شکل سه ضلعی
متاهل / دارای همسر
کحل / بی مو

هر الف ب است
هر ب الف است

صحيح

نمک / شکر

ممنز / آبی

آهن / طلا

ب الف

صحيح الف ب نسيه
صحيح ب الف نسيه

عموم و خصوص مطلق

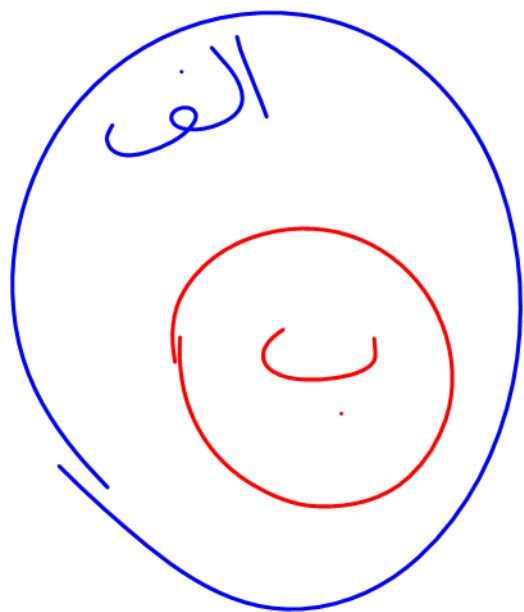
اخر بعنی

قرقر / رنگ

آهن / فلز

انسان / حیوان

هر ب الف است
بعضی الف ب است
بعضی الف ب نیست

عموم و خصوص من وجه

بعضی

مسی / اروپایی

دیار / سفید

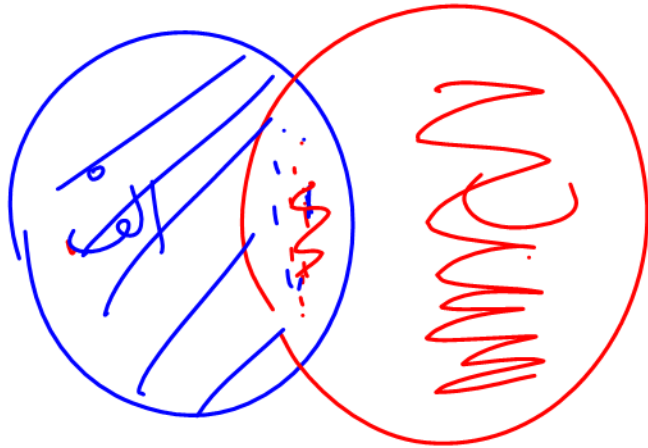
صندلی / چوبی

بعضی الف ب نیست

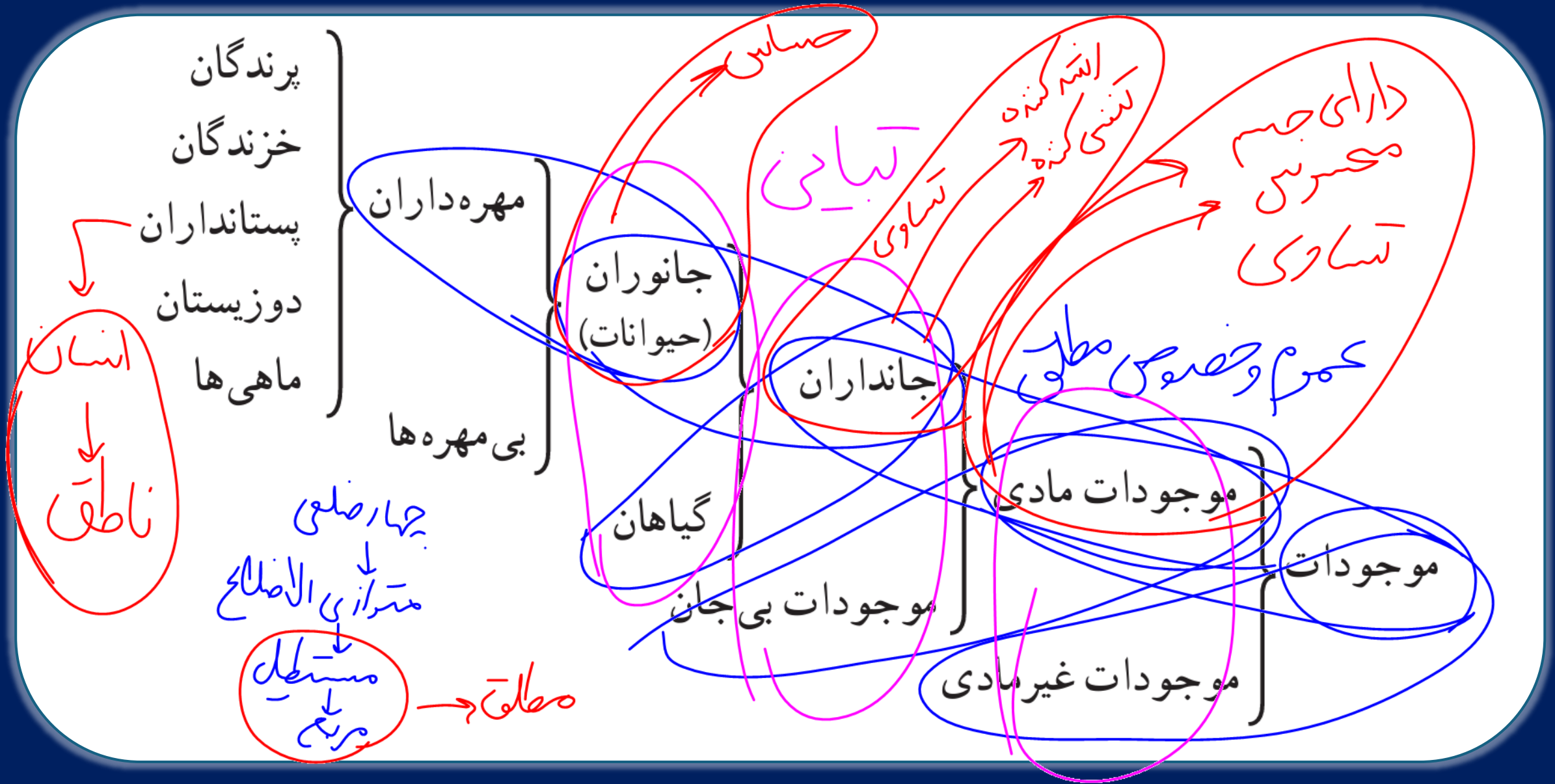
بعضی الف ب است

بعضی ب الف نیست

بعضی ب الف است

طبقه بندی مفاهیم

سوال:

با رسم شکل نسبت میان مصادیق دو مفهوم زیر را مشخص کنید :

آفریقایی - آسیایی : آسیائی مسلمان - آسیایی : کچھوم و حصوکی غلام

ہندی - آسیایی : کچھوم و حصوکی مثلث - شکل سہ ضلعی : لسیاوی

سوال:

۱- جزئی یا کلی بودن کلمات زیر را مشخص کنید :

عدد، میدان آزادی، جبرئیل، خیابان، خوشه پروین، خلیج فارس، ابن سینا،
این کلاس، نرگس (به معنای نوعی گل)، نرگس (به معنای اسم خاص)

سوال:

۲- در جملات زیر، جزئی یا کلی بودن کلمات مشخص شده را معین کنید:

الف) حافظ حافظ قرآن بود.

ب) خطر سقوط بهمن، در بهمن زیاد است.

ج) نجف اشرف و مرقد امامزادگان از زیارتگاه‌های اسلامی هستند.

ج ک

سوال:

۳- با رسم شکل، مشخص کنید میان دو مفهوم کلی زیر چه نسبتی از میان نسبت‌های

$$4 \quad 5, 7 \div 2 = 3, 5$$

مطلق

تبیینی مطلق

چهارگانه برقرار است.

تساوی

شاعر - دانش‌آموز، مثلث - دایره، مثلث - شکل، عدد قابل تقسیم بر دو - زوج،

تبیینی

مثلث - مثلث متساوی الاضلاع، پرنده - سیاه، شعر - غزل، موازی - متقاطع

مطلق

مطلق

مطلق

مطلق

مطلق

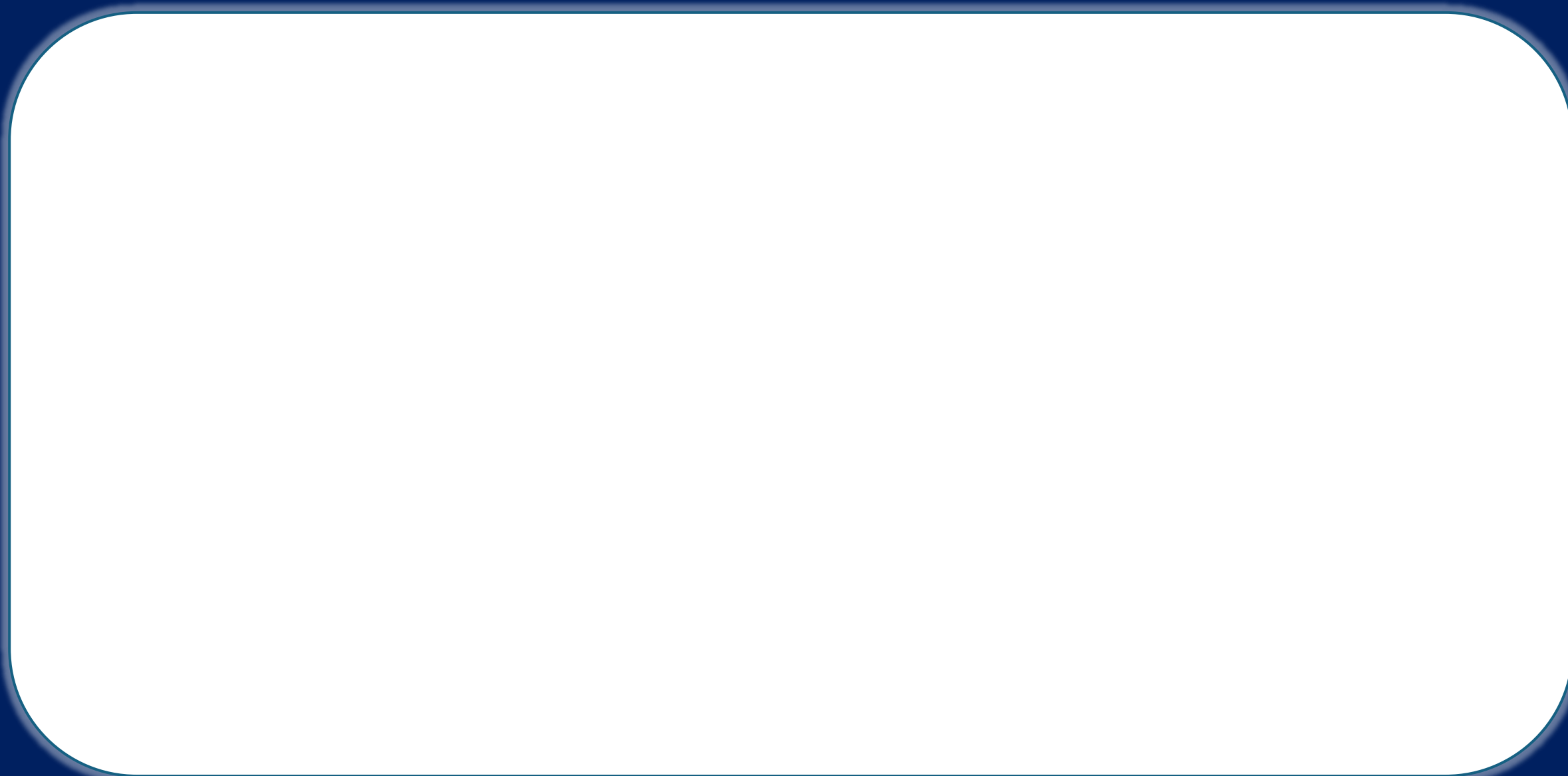
سوال:

۴- با در نظر گرفتن نسبت‌های چهارگانه میان مفاهیم زیر، آنها را طبقه‌بندی کنید:

الف) انسان، اسب، گیاه، مرد، زن، پیرمرد، حیوان، پسر بچه، پیر زن، موجودات زنده

ب) خراسانی، آسیایی، انسان، تهرانی، کربلایی، اهوازی، آفریقایی، عراقی، مشهدی،

ایرانی، خوزستانی

فارسى چارم

لغوی

از طریق ذکر مصداق

مفهومی

تعریف

عام خاص
انسان : حیوان ناطق

سوال:

اقسام تعریف‌های زیر را مشخص کنید :

■ نبی : لفظی عربی به معنای پیام‌آور، از ریشه «نبا».

(..لحوی..)

■ نبی : انسان‌هایی همچون حضرت ابراهیم، عیسی و موسی و حضرت محمد (ص).

(..ذکر مصداق..)

■ نبی : کسی که از عالم غیب خبر می‌دهد؛ معجزه ارائه می‌کند و انسان‌ها را به سوی اطاعت خداوند فرامی‌خواند.

(..مفهوی..)

■ بیماری‌های ویروسی : به بیماری‌هایی همچون سرماخوردگی، آنفلوآنزا، آبله مرغان و اُریون گفته می‌شود.

(..ذکر مصداق..)

سوال:

■ سو بسید : یارانه.

(لخوی)

■ مسجد : ساختمانی که مسلمانان برای دعا و عبادت و خواندن

نماز به آنجا می روند.

(مهروی)

■ خانه :

(ذکر صدق)

■ خفاش : پستانداری که پرواز می کند و در شب به شکار می رود.

(مهروی)

■ انسان : حیوان متفکر

(مهروی)

سوال:

تعریف لغوی این کلمات را بنویسید: شایک، نداجا، پوپاد، هوما.

سوال:

دیزی را برای افراد زیر تعریف کنید :

الف) برای کسی که آبگوشت خورده است.

ب) برای فردی از کشوری دیگر که در زندگی خود تاکنون آبگوشت ندیده و نخورده است.

ج) از این تمرین چه نکته‌ای را درباره نحوه تعریف کردن مفاهیم نتیجه می‌گیریم؟

سوال:

اقسام تعریف‌های زیر را تعیین کنید :

ذکر مصداق

الف) کتاب مقدس : کتاب‌هایی همچون قرآن و انجیل

مفهومی

ب) عینک دو کانونی : عینک‌هایی برای دید دور و نزدیک که در کنار هم در یک لنز قرار دارند و فرد را قادر می‌سازند که هر دو فاصله دور و نزدیک را به وسیله یک عینک ببیند.

مفهومی

ج) مروارید : تنها جواهری که توسط حیوانات تولید می‌شود. صدف، لایه‌هایی را به دور شیء خارجی‌ای که وارد آن شده است، ترشح می‌کند و بدین ترتیب مروارید پدید می‌آید.

مفهومی

د) مثلث : شکلی با خطوط بسته که مجموع زوایای داخلی آن 180° درجه است.

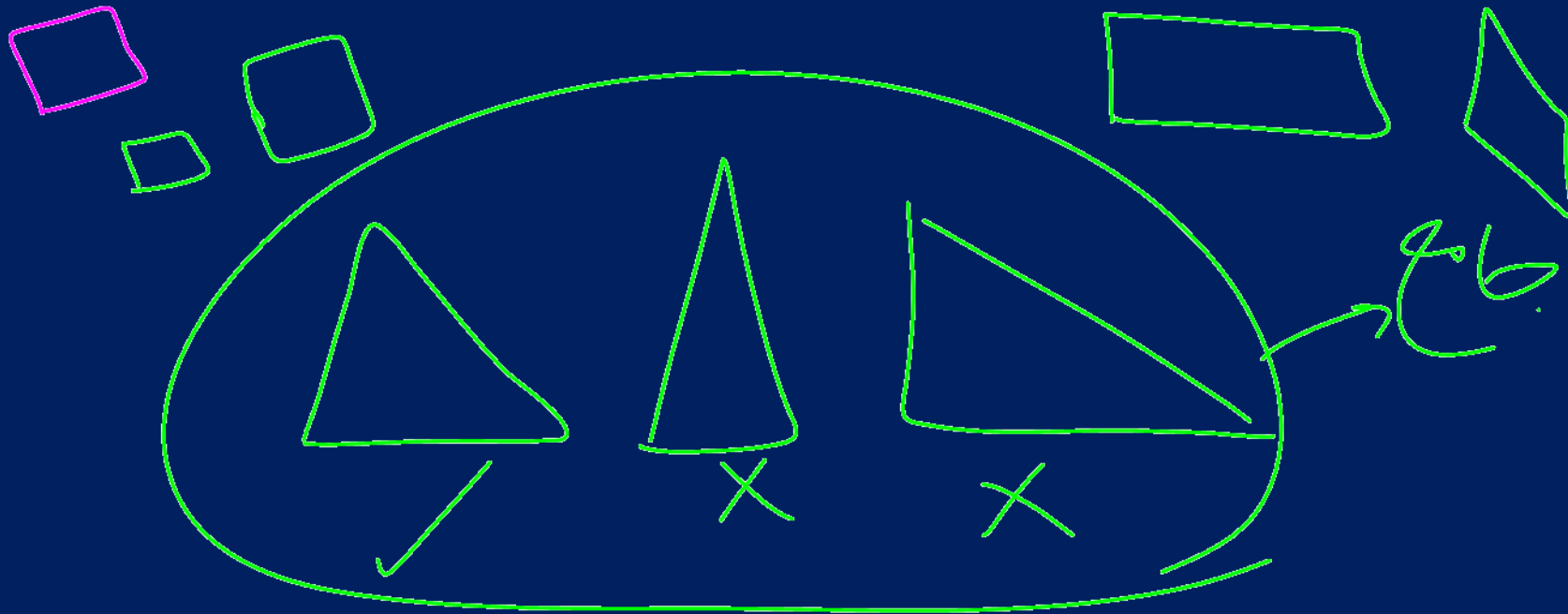
شرایط تعریف صحیح

واضح بودن

دوری نبودن

جامع بودن

مانع بودن

← شامل همه معادلات مفهوم مورد نظر بشود

← فقط شامل معادلات مفهوم مورد نظر بشود

آیا تعریف شامل همه مضامین مجرول می شود؟

بله ← جامع است

خیر ← جامع نیست

مانع بودن

بله ← مانع نیست

آیا تعریف شامل مصداق غیر محمولها می شود

نه ← مانع است

سوال:

اشکال تعریف‌های زیر را مشخص کنید:

- (الف) عارفی را پرسیدند: جوانمردی چیست؟ گفت: ترک کام جویی. گفتند: کام جویی کدام است؟ گفت: ترک جوانمردی.
(ب) امتداد: بُعد مَفْطور در اجسام را گویند. ~~واضح نیست~~ ~~جامع~~
(ج) نقاشی: تصویری کشیده شده بر پارچه با قلم مو.
(د) دقت: استعدادی نفسانی است که به وسیله آن، ذهن مطلبی را به دقت بررسی می‌کند. ~~دوای بودن~~
(ه) ماهی: مهره‌داری که دارای آبشش است. ~~مانع~~

سوال:

اشکال تعریف‌های زیر را بیان کنید:

■ انسان: حیوان راست قامت

■ زمان: امری که با ساعت که همان ابزار اندازه‌گیری زمان است،
سنجیده می‌شود.

■ پرنده: حیوانی که پرواز می‌کند.

■ خورشید: سکه طلایی آسمان

■ یم: قُماقم

(مانع نیست)

(واری)

(جامع نیست)

(خدمت وضع)

(واضح نیست)

فارسین

اقسام استدلال

تمثیلی
تعمیمی

استنتاج بهتری
تبیین

استقرایی ← نتیجه احتمالی

مقدمات از نتیجه حمایت نسبی می کنند

اصرانی

قیاسی ← نتیجه قطعی ≠ است

مقدمات از نتیجه حمایت مطلق می کنند

استنباطی

اقسام استقرا

تمثیلی ←

نتیجہ گیری از شباهت ظاہری

تعمیمی ←

با بررسی چند مورد جزئی حکم کلی می دهیم

استنتاج بهترین تبیین ←

بررسی فرضیه های موجود

و انتخاب بهترین فرضیه

تمثيل واستقرای تمثیلی

صرف تشابهت

نتیجه‌گیری از تشابهت

کاربردی در علوم ندارد

در علوم کاربرد دارد

برای فهم بهتر

مغالطه تمثيل ناروا

اگر شباهت میان دو چیز کم باشد

① توجه به وجوه اختلاف

② ارائه استرای تمثیلی مخالف

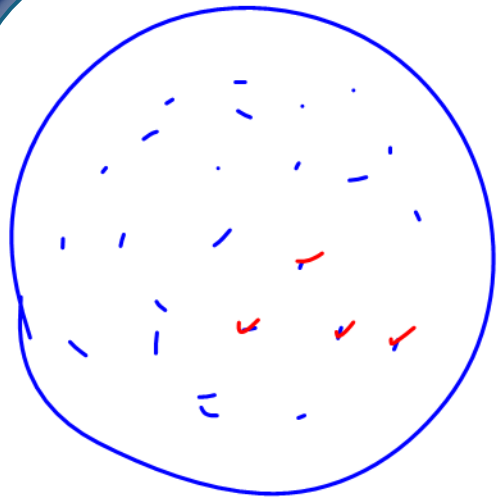
مغالطه تعمیم شتاب زده

① تعسفی

مغول

② متفاوت و از هر طرف

③ تعذر مناسب ← آقا

سوال:

قوت و ضعف استدلال‌های استقرایی زیر را مشخص کنید :

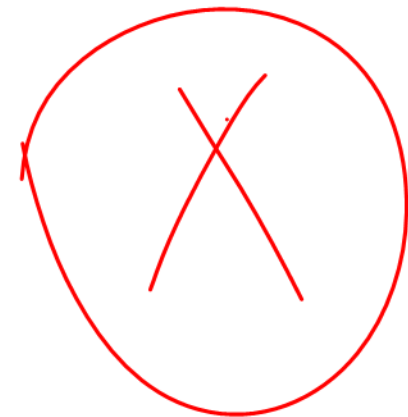
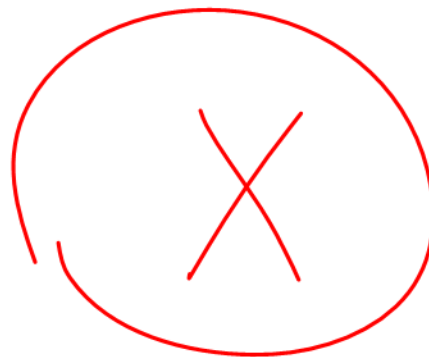
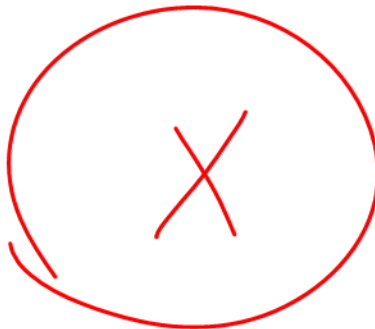
■ هزاران سال است که خورشید صبح‌ها طلوع کرده است؛ بنابراین از این به بعد نیز طلوع خواهد کرد. تعیمی / تعداد مناسب

■ چند روز است در راه دیرستان به دوستم برخورد می‌کنم؛ بنابراین از این به بعد نیز او را خواهیم دید.

■ در صد سال گذشته همواره در آبان ماه بارندگی داشته‌ایم؛ بنابراین در آبان سال‌های بعد نیز بارندگی خواهیم داشت.

■ میوه‌های روی این جعبه درشت و مرغوب‌اند؛ بنابراین کل میوه‌های این جعبه درشت و مرغوب‌اند.

استنتاج بهترین تبیین

سوال:

- ۱- در موارد زیر به کمک استنتاج بهترین تبیین چه نتیجه‌ای می‌توان گرفت؟
- کودکی در سوپرمارکت گریه می‌کند و پایش را محکم روی زمین می‌کوبد.
 - یکی از آشنایان با قیافه ناراحت از شما می‌خواهد که بنشینید تا خبری را به شما بگوید. سپس می‌گوید: پدر بزرگتان! و سپس ساکت می‌شود.
 - ماشینتان را زیر تابلوی توقف ممنوع پارک کرده بودید و حالا که برگشته‌اید، ماشین در جای خود نیست.

سوال:

۲- مشخص کنید اظهار نظر درباره زمین لرزه تهران در موارد زیر به نحو استدلال قیاسی مطرح شده است یا استقرای تمثیلی و یا استقرای تعمیمی؟

■ چون گسل های متعددی در تهران وجود دارد؛ لذا در تهران بازهم زلزله می آید. (قیاسی)

■ تهران مانند یک بیمار است؛ لذا هر چند وقت یک بار به خود می لرزد. (استقرای تمثیلی)

■ هر ۱۷۵ سال یک بار در تهران زلزله آمده است؛ لذا در تهران بازهم زلزله می آید. (استقرای تعمیمی)

سوال:

۲- اشکال استدلال‌های زیر را بیان کنید :

الف) نمک و گچ هر دو سفیدند؛ پس گچ مانند نمک شور است. تمثیل نادره

ب) آهن فلز است و در دمای طبیعی جامد است؛ پس جیوه نیز که فلز است، مانند آهن در دمای طبیعی جامد است. تعمیم شتاب زده

سوال:

ج) جهانگردی وارد شهر غریبی شد و برای خرید به دو مغازه مراجعه کرد که هر دو گران فروش بودند. وی نتیجه گرفت که همه مغازه داران آن شهر گران فروش هستند. لحم شکب زده
د) دیروز با وی آشنا شدم. از ظاهرش پیداست که فردی مهربان و قابل اعتماد است؛

تمشیل ناراوا

سوال:

هـ) متوسط قد پانزده هزار نفر از مردم ایران 160 سانتی متر است؛ بنابراین متوسط قد کلِ مردم ایران 160 سانتی متر است. تخمین شتاب زده

سوال:

۳- نوع استدلال‌های زیر را از میان اقسام استقرا و قیاس تعیین کنید و قوت و ضعف آنها را مشخص کنید:

استقرای تمثیلی

الف) ابن خلدون می‌نویسد: تمدن مانند انسانی است که متولد می‌شود و رشد می‌کند و پس از مدتی تبدیل به جوان برومندی می‌شود و به اوج شکوفایی خود می‌رسد. اما پس از مدتی دوران پیری و کهنولت آن فرا می‌رسد و به تدریج می‌میرد؛ بنابراین هر تمدنی از میان می‌رود^۱.

سوال:

استنتاج: سیرکی بتنی

ب) سگ گله هنگام دزدیده شدن گوسفند پارس نکرده است. پس مطمئناً دزد غریبه نیست.

ج) از آنجا که در مدت یک سال گذشته در ساعت هفت این خیابان خلوت بوده است، امروز نیز خلوت است.

استقرای تعمیمی

سوال:

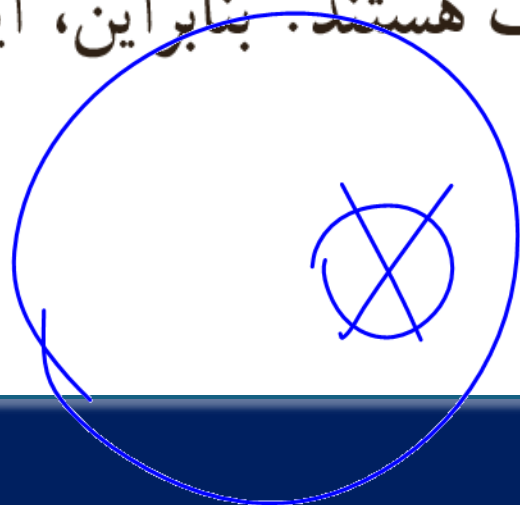
(د) از آنجا که این چند روز شهر تعطیل است و بسیاری از مردم به مسافرت رفته‌اند، امروز در ساعت هفت این خیابان خلوت است. صیاسی

استرالیایی

(ه) آمارها نشان می‌دهند که اکثر تصادفات جاده‌ای ناشی از سرعت غیر مجازاند. صیاسی

(و) تمامی تاکسی‌های شهر ما، مطابق قانون زرد رنگ هستند. بنابراین، این ماشین

سفید تاکسی نیست. صیاسی

سوال:

۴- در موارد زیر به کمک استنتاج بهترین تبیین چه نتیجه‌ای می‌توان گرفت؟ تمامی احتمالات مختلف را ذکر کرده و بررسی نمایید :

- الف) فردی در جلوی بیمارستان با عکس رادیولوژی جلوی شما را می‌گیرد و از شما کمک مالی می‌خواهد
- ب) مردم جلوی در خانه‌ای با ظرف غذا به صف ایستاده‌اند.
- ج) در ایام محرم خیابانی که معمولاً خلوت بوده است، شلوغ شده است.

www.sakkoo.ir

Sakkoo_edu2